

метрів процесів і високу якість готового продукту;

— математичних моделей фізико-хімічних і фізичних явищ електрошлакових і електронно-променевих процесів, що дають можливість із високою точністю прогнозувати хімічний склад металу виробу без проведення дорогих експериментів.

Останні роботи, виконані групою вчених Інституту електрозварювання під науковим керівництвом М.Л. Жадкевича із розробки, дослідження і створення промислових технологій та устаткування для зміцнення і легування високоміцними дрібнодисперсними металевими матеріалами поверхневого шару металу інструмента для обробки тиском, деталей машинобудування і бурильних труб користуються широким попитом на металургійних підприємствах Росії та України, гірничозбагачувальних комбінатах і машинобудівних заводах.

Учений — автор 420 наукових робіт, зокрема 8 монографій, а також 35 винаходів. Михайло Львович підготував 4 докторів і 3 кандидатів технічних наук.

Михайло Львович є членом міжвідомчої комісії з кольорової металургії України, заступником наукового керівника цієї ж програми по НАН України, членом Вченої і Науково-технічної рад інституту, членом Спеціалізованих рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій при Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона і НТУУ «КПІ», членом редколегії міжнародного науково-технічного і виробничого часопису «Проблеми спеціальної електрометалургії». У 2003 р. він отримав Державну премію України в галузі науки і техніки.

Науково-технічна й організаційна діяльність ученого відзначена орденом Трудового Червоного Прапора, медалями СРСР і ВДНГ СРСР, Почесною грамотою Президії АН УРСР, почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України».

Наукова громадськість, колеги та учні вітають Михайла Львовича з ювілеєм, зичать йому гарного здоров'я, довгих років натхненної праці та нових творчих здобутків.

70-річчя члена-кореспондента НАН України І.А. АКІМОВА

19 липня виповнилося 70 років відомому зоологу члену-кореспонденту НАН України Ігорю Андрійовичу Акімову.

І.А. Акімов народився у 1937 р. у м. Києві. 1960 року з відзнакою закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. У 1965 р. Ігор Андрійович захистив кандидатську, а в 1979-му — докторську дисертації. Від 1987 року він — директор Ін-

ституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України.

І.А. Акімов — зоолог широкого профілю, відомий у Європі та США як фахівець високого класу з багатьох напрямів фундаментальної та прикладної акарології, еволюційної і функціональної морфології, екології та еволюції тварин, зоопаразитології.

Його наукові розробки у цій сфері знайшли відображення у майже 200 публікаціях, серед яких 5 монографій, що об'єднані проблемою «Біологічні особливості практично важливих груп кліщів». Ігор Андрійович розробив й обґрунтував концепцію еволюційної та адаптивної тождності функціональних ефектів, що виникають на різній морфологічній основі і за різних модусів органогенезу. Спираючись на цю концепцію, було побудовано ієрархію рівнів адаптацій у відповідності до різних таксономічних рангів.

У результаті досліджень уперше було дано еколого-фізіологічне обґрунтування напрямів еволюції різних систем органів акароїдних кліщів і виявлені еколого-фізіологічні основи шкодочинності цих членистоногих. Розробки з питань функціональної та еволюційної морфології узагальнено у циклі статей і монографії «Биологические основы вредоносности акароидных клещей».

Вивчення біологічних особливостей хижих, паразитичних і рослиноїдних кліщів дало можливість І.А. Акімову разом зі своїми учнями, ґрунтуючись на принципі спільного використання слабо конкуруючих через відмінність життєвих стратегій (К- та R- стратегії) двох видів хижаків проти одного виду шкідника, довести принципи добору і застосування перспективних для біологічного методу захисту рослин кліщів-акарифагів. Результати цих теоретичних розробок і практичного втілення відображені в циклі статей, практичних рекомендацій та двох монографіях «Хищные и паразитические клещи-хейлетиды» і «Хищные клещи в закрытом грунте».

Дослідженнямученогопритаманнийкомплексний системний підхід, що при вивченні кліща варроа — збудника небезпечного паразитарного захворювання бджіл — варроозу, поширення якого набуло характеру панзоотії, був використаний уперше в світі.

Було виявлено і вивчено такі загальнозоологічні проблеми, як механізми подолання шкідливого впливу інбридингу, сезонний поліморфізм, мінливість і його значення як мобілізаційного резерву виду тощо.

Результати цих фундаментальних і прикладних зоологічних досліджень відображені у циклі статей, монографій «Клещ варроа — возбудитель варрооза пчел», яку перекладено англійською мовою, та «Пчелиный клещ *Varroa jacobsoni*», що стала енциклопедією з проблеми варроозу і охоплює усі аспекти біології збудника цієї хвороби. Останнім часом Ігор Андрійович працює над теоретичними та прикладними проблемами загальної зоології і акарології, результатом чого стало виявлення на електронно-мікроскопічному рівні гомономності будови мальпігієвих судин.

І.А. Акімов — засновник лабораторії акарології, що започаткувала новий напрям зоологічних досліджень і виросла у відділ, який став одним із загальновизнаних центрів акарологічних досліджень у Європі.

Багато уваги Ігор Андрійович приділяє роботі з молоддю. Він підготував два доктори і 19 кандидатів наук. Зусиллями вченого створена українська школа акарологів, спрямована на розв'язання фундаментальних і прикладних проблем акарології. І.А. Акімов активно працює як викладач, науковий керівник у вищих навчальних закладах. Багато років очолював Київське товариство охорони природи. Він — член Бюро Відділення загальної біології НАН України, заступник голови Національної комісії з питань Червоної книги України, Голова Наукової ради з проблем заповідної справи і діяльності заповідників при ВЗБ НАН України. І.А. Акімов є Президентом Українського наукового товариства паразитологів.

Як досвідчений директор, який 20 років очолює Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, Ігор Андрійович приділяє багато уваги новітнім напрямам у

зоології і спрямовує свої зусилля на підтримку високого рівня фундаментальності досліджень в інституті. Очолюючи загальноінститутські проекти з проблем охорони біорізноманіття і заповідної справи, І.А. Акімов висунув низку важливих ідей щодо включення режимних територій до мережі заповідних земель, природоохоронної конверсії військових полігонів. Як фахівець і експерт з цієї справи він бере активну участь у створенні відповідних проектів законів України.

І.А. Акімов — головний редактор журналу «Вестник зоологии», входить до складу багатьох наукових рад і товариств, неодноразово брав участь у роботі оргкомітетів і комісій Національної академії наук і міжнародних наукових організацій. Учений відзначений почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України».

Наукова громадськість, колеги та учні вітають Ігоря Андрійовича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, нових відкриттів та плідної праці.

70-річчя члена-кореспондента НАН України Б.Й. ПТАШНИКА

28 липня виповнилося 70 років знаому вченому-математику члену-кореспонденту НАН України Борису Йосиповичу Пташнику.

Б.Й. Пташник народився 1937 року. Вищу освіту здобув в Івано-Франківському державному педагогічному інституті. Пізніше закінчив аспірантуру при Інституті математики АН УРСР. Упродовж 1959–1961 рр. вчителював. З 1961 р. Борис Йосипович починає свою наукову діяльність. Він стає асистентом кафедри математики Івано-Франківського державного педагогічного інституту, а в 1966–1969 рр. — асистентом кафедри диференціальних рівнянь Львівського державного університету ім. Івана Франка. Від 1969 р. і до сьогодні Б.Й. Пташник працює в установах Академії наук України. З 1989 року він очолює відділ математичної фізики Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАНУ. В 1968-му та 1989 роках захистив кандидатську та докторську дисертації.

Б.Й. Пташник — учений, який збагатив науку визначними науковими працями, створив нову математичну школу з оригінальними напрямками досліджень. Він є автором 210 наукових праць з математики та історії математики, серед яких 4 монографії. Разом з учнями побудував теорію умовно коректних крайових задач для рівнянь і систем рівнянь з частинними похідними (що моделюють резонансні процеси), розв'язність яких пов'язана з проблемами малих знаменників. Під його керівництвом успішно захищено 14 кандидатських і 1 докторська дисертації, підготовлено до захисту одна кандидатська та одна докторська дисертації. В 1992–2006 рр. Борис Йосипович був керівником 4 наукових проектів ДФФД України.

Упродовж багатьох років Б.Й. Пташник успішно займається науково-організаційною та педагогічною роботою. Він є керівником відділення фізико-технічних і математичних наук та секції математики і мате-